

CENTER OF MAIN INTERESTS – MEANING AND INTERPRETATION

Ventsislava Zhelyaskova, Assoc. Prof., PhD

Faculty of Law

“Angel Kanchev” University of Ruse

Vladislav Ivanov, PhD student

Faculty of Law

“Angel Kanchev” University of Ruse

Phone: 0887 113 200

E-mail: vrivanov@uni-ruse.bg

***Abstract:** The aim of this paper is to analyze and clarify the meaning of the term “Centre of main interests” as the criterion for determining the international jurisdiction and applicable law to cases of cross-border insolvency when applying the EU Regulation 2015/848. The analysis focuses on the judgements, given by the European court of Justice, which clarify to a certain aspect the definition of the term. The importance of a clear understanding of the term is shown. Also examples of rebuttal of the presumption, regarding the center of main interests, are given.*

***Keywords:** center of main interests, definition, criteria.*

ВЪВЕДЕНИЕ

След десетилетия на усърдна работа за уеднаквяване на правилата във връзка с трансграничната несъстоятелност, на 29.05.2000г. е приет Регламент 1346/2000. През 2012г. Комисията приема доклад, съгласно който Регламентът „действа добре“, но следва да се направят някои изменения в разпоредбите му с цел подобряване на ефективността от прилагането. Това води до приемането на Регламент 848/2015г., който влезе в сила 26.06.2017г. Още с Регламент 1346/2000 се въвежда една нова концепция, непозната до този момент в правото на ЕС – критерият за определяне на компетентния съд по дела с предмет трансгранична несъстоятелност, а именно „център на основни интереси“.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Чл. 3, ал. 1 от Регламент 1346/2000 гласи:

„Съдилищата на държавата членка, на чиято територия е разположен центърът на основните интереси на длъжника, са компетентни да образуват производство по несъстоятелност“. В съображение 13 от Регламента има пояснение относно понятието „център на основни интереси“ – той следва да съответства на мястото, на което длъжникът обикновено управлява интересите си и следователно то може да се удостовери от трети лица. Важността на това пояснение се доказва с факта, че то вече е изместено от съображенията на стария Регламент в чл. 3 на новия Регламент 848/2015.

Предвидена е и оборима презумпция относно центъра на основни интереси на търговски дружества и други юридически лица:

„За дружествата и юридическите лица седалището се презюмира за център на основните интереси до доказване на противното“.

Тъй като до този момент не е била използвана такава формулировка, от съществено значение е да се разтълкува какво точно следва да се разбира под това понятие. При изясняването му трябва да се даде отговор на няколко въпроса:

- Дали става дума за специфично за Регламента понятие със самостоятелно значение или следва да се прибегва до националните законодателства при дефинирането му?;
- Какви са критериите при определяне на центъра на основни интереси на длъжника?;
- При какви предпоставки може да се обори предвидената в чл. 3 презумпция?

Първоначално при опитите за тълкуване на понятието авторите са възприемали основно една от 2 теории:

1) че се има предвид „уставно седалище“ – посоченото в устава на дружеството и вписано в Търговския регистър следва да се разбира като център на основните интереси на длъжника;

2) че се има предвид „централно управление“ – не е от значение записаното в устава, а къде органите на управление на дружеството вземат съществените решения относно дейността му.

Яснотата на понятието е от значение в 3 насоки:

1) за да може да се избегнат случаите на конфликт на компетентности - съдилищата на две държави членки да претендират, че са компетентни да открият производство по несъстоятелност, считайки, че центърът на основни интереси на длъжника се намира на тяхна територия (както се е случило в делото С – 341/04 Eurofood IFSC Ltd.);

2) да може да се изпълни задачата, заложената в съображенията на Регламента – избягването на fogum shopping;

3) за определяне на приложимото право към производството по несъстоятелност, тъй като съгласно чл. 7 Регламент 848/2015: „...приложимото право към производството по несъстоятелност и последиците от него е правото на държавата членка, на чиято територия е образувано производството“.

При тълкуване на понятието „център на основни интереси“ от съществено значение са 2 решения на Съда на Европейския съюз по преюдициални запитвания до него: С – 341/04 Eurofood IFSC Ltd. и С – 396/09 Interedil Srl в ликвидация.

Съдът приема, че понятието „център на основни интереси“ е израз на стремежа да се установи връзка с мястото, с което дружеството обективно и по явен за третите лица начин е най-тясно свързано. Също така и в двете решения се установява, че щом няма изрично препращане към националните законодателства за определянето на значението на понятието, тогава то е специфично за Общностното право и трябва да получи самостоятелно и еднакво тълкуване в цялата общност. Както обаче ще стане ясно от по-нататъшния анализ на решенията, все още липсва ясно и категорично тълкуване на центъра на основни интереси.

Отправна точка при изясняване на критериите за определяне на центъра на основни интереси е съображение 13 от стария Регламент: „...следва да съответства на мястото, на което длъжникът обикновено управлява интересите си и следователно то може да се удостовери от трети лица“. Оттук могат да се изведат две кумулативни предпоставки, които трябва да се налице, за да се определи къде точно е центърът на основни интереси:

- Първата е да става дума за място, където длъжникът обикновено/на трайна основа управлява интересите си. Съдът и в двете решения¹ приема, че законодателят на Съюза е дал предимство на централното управление на длъжника при определяне на международната компетентност за сметка на седалището му по учредителния акт. Причината за това тълкуване е, че в нередки случаи, когато става дума за дружества с трансгранична дейност седалището му се регистрира в една държава членка заради данъчни облекчения или по-благоприятно законодателство, а стопанската му дейност и решенията във връзка с нея (които на практика представляват основните интереси на дружеството) се осъществяват в друга членка. Някои от членките са критикували критерия „управление на интересите“, защото е възможно то да се осъществява в няколко членки, като в този случай ще бъде неясно как точно ще се определи в коя от тях предимно се вземат решенията относно управлението на дейността на дружеството. Макар този недостатък критерият „централно управление“ към момента е най-удачният вариант за преценка къде се управляват интересите на длъжника. В процеса на приемане на Регламент 1346/2000 е имало предложение да се добави към тази предпоставка и „разположението на притежаваното имущество“. Но тази идея отпада, защото биха се създали допълнителни трудности при определяне на компетентния съд, ако активите са разпределени на територията на няколко държави членки и то относително равномерно. Също така такъв критерий не би бил съвместим с втората предпоставка, въведена от Регламента – центърът на основни интереси да може да се

удостовери от трети лица. За тях би представлявало сериозна трудност определяне на държавата, където е разположена по-голямата част от имуществото на длъжника.

- Втората предпоставка - удостоверяването от страна на третите лица, че центърът на основни интереси на длъжника се намира в дадена държава членка, е въведена като предпоставка най-вече с цел защита интересите на кредиторите. Когато кредиторите преценяват дали да сключат договор с търговеца длъжник, един от основните въпроси, които следва да преценят, е при евентуално откриване на производство по несъстоятелност кой съд ще е компетентен, кое право ще се приложи и с какви възможности за удовлетворяване на вземането си биха разполагали. Точно това е подтикнало законодателят да включи и този критерий в условията на кумулативност за определяне на центъра на основни интереси. Тази преценка може да се осъществи само въз основа на достатъчно прозрачни обстоятелства, с които третите лица да могат да се запознаят. Ако не фигурираше такъв критерий и се преценяваше само къде се намира централното управление, длъжникът би имал възможността да увреди интересите на кредиторите си. Представяйки доказателства, че централното му управление се намира в държава членка, различна от тази, в която кредиторите са го възприели, би довело до избор на по-благоприятно законодателство за длъжника и на практика - *forum shopping*.

Съдът на Европейския съюз дава допълнителни разяснения относно смисъла, вложен в „център на основни интереси“, анализирайки презумпцията, че той се намира в държавата членка, където е седалището на дружеството². Съдът категорично приема, че презумпцията не може да се обори, когато управителните и контролните органи на дадено дружество са там, където се намира седалището му според устройствения акт, решенията относно управлението на това дружество се вземат на същото място и това може да се провери от третите лица. Този извод отново потвърждава, че определящо при преценка къде е центърът на основни интереси, е местонахождението на централното управление. Презумпцията ще бъде оборена, когато от гледна точка на третите лица централното управление на дружеството не е в седалището според устройствения акт. Сред обективните критерии, които се възприемат от третите лица и на които те могат да се позоват, за да оборят презумпцията, са местата, където дружеството осъществява стопанска дейност, и местата, в които то притежава имущество. В делото *Interedil Srl* като такива обстоятелства са посочени: наличието на недвижими имоти, находящи се на територията на държава членка, различна от тази, в която се намира седалището на длъжника; договори с финансови институции (изтеглени банкови кредити). Тези обстоятелства се характеризират и с публичност, което означава, че могат да се проверят от трети лица. Но за да бъде оборена презумпцията, изложените обстоятелства трябва да водят до извода, че централното управление се намира в друга държава членка. Но както вече беше споменато, наличното имущество на длъжника не е определящо при преценка къде е центърът на основни интереси/централното управление. Това показва и несигурността на съда при тълкуването на понятието.

Друг случай, при който презумпцията може да се счита за оборена, е когато става дума за така нареченото „дружество – пощенска кутия“ – то не упражнява никаква дейност на територията на държавата членка, на която е разположено седалището му според устройствения акт, а само получава кореспонденцията си там.

ИЗВОДИ

От направения анализ на практиката на Съда на ЕС може да се направи изводът, че все още няма изведени ясни и категорични критерии за определяне на центъра на основни интереси на длъжника. Препоръки като дадената от генералния адвокат по делото *Interedil Srl* „трябва да се вземат предвид всички обстоятелства по конкретния случай в своята съвкупност“ в никакъв случай не са достатъчни, за да се констатира със сигурност къде е центърът на основни интереси. Трябва възможно най-скоро да се изведат ясни критерии, които да предотвратяват случаите на конфликт на компетентности, както по делото *C – 341/04 Eurofood IFSC Ltd*.

REFERENCES

Case 341/04, Eurofoods IFSC Ltd., (2004) Preliminary ruling of the ECJ

Case 396/09, Interedil Srl., (2009) Preliminary ruling of the ECJ

Grigorov, G. (2017). *Nesastoyatelnost*, Sofia: Izdatelstvo "Sibi" (**Оригинално заглавие:** Григоров, Г., 2017. „Несъстоятелност“. София: Издателство „Сибѝ“

Halen, Ann-Christine. (2002). *“Center of main interests” – a New Concept in European Insolvency Law*. Lund University, Faculty of Law

Stefanov, G. (2014). *Targovska nesastoyatelnost*, Veliko Tarnovo: Izdatelstvo "Abagar" (**Оригинално заглавие:** Стефанов, Г., 2014. „Търговска несъстоятелност“. Велико Търново: Издателство „Абагар“)